

ש ו פ ט י ם

עמו ולחלקו" — שהשכר של "התהלך עמו בתמימות וכו'" הוא "תהי' עמו ולחלקו".

וצריך להבין: (א) שכר מצוה זו — בפשוטו ש"מ, מאן דכר שמי? (ב) מנ"ל בפשוטו ש"מ עזוהו השכר?

המפרשים פירשו: דכוונת רש"י היא: הפסוק "תמים תהי' עם ה' אלקיך" נחלק לשנים: "תמים תהי'" הוא הציווי להאדם — "התהלך עמו בתמימות" . . . קבל בתמימות; "עם ה' אלקיך" הוא השכר על קיום הציווי — "תהי' עמו ולחלקו".

וההכרח לזה: "הול"ל "תמים תהי'", כמו שנאמר באברהם "והי' תמים", ותו לא. "עם ה' אלקיך" מאי קמ"ל? לכן מפרש רש"י ש"עם ה' אלקיך" הוא ענין בפ"ע — שכר קיום המצוה, וכהמשך באברהם שם; ואתנה בריתי ביני ובינך גו' — ע"י מצוה ד"והי' תמים".

אבל א"א לפרש כן ברש"י, כי:

(א) עפ"ז התחלת דברי רש"י "התהלך עמו . . . בתמימות" וסיום דבריו "ואז תהי' עמו ולחלקו" הו"ל לרש"י לכותבם בב' ד"ה: בתחלה להעתיק

- (6) משאיכ ע"ד הורש כבספרי כאן.
- (7) רא"ם, גו"א (ראה לקמן הערה 11), באמ"ח, וש"ח כאן.
- (8) אבל פשוט שאי"ז ב' פי' בפרש"י (א) ד"עם ה"א" קאי אולעיל, (ב) "עם ה"א" הו"ע בפ"ע] — דאיכ הול"ל "ד"א" וכיו"ב, כדרכו בכ"מ.
- (9) גו"א ובאמ"ח כאן.

א. בפסוק: "תמים תהי' עם ה' אלקיך" מעתיק רש"י כל הכתוב ור' מפרש: "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות וכו'" (כדלקמן ס"ב).

וצריך להבין: (א) כו"כ פעמים נאמר בתורה "תמים": בנח — "תמים הי' בדורותיו"; אברהם — "התהלך לפני והי' תמים"; דיני קרבנות — פעמים רבות; שצ"ל "תמים" — ומה קשה בתיבת "תמים". כאן שהוצרך רש"י לפרשה?

(ב) פרטי פירושו — "התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות אלא כל מה שיבוא עליך קבל בתמימות" — מנ"ל לרש"י דב' פשוטו של מקרא "תמים תהי'" כולל כל פרטים אלו?

(ג) מהדיוקים בלשון פרש"י: בכתוב נאמר ה' "שואל" "דורש" — אבל רש"י כותב "תחקור".

ב. אח"כ מסיים רש"י: "ואז תהי'".

- (1) פרשתנו יח, יג.
- (2) ר"פ נח.
- (3) לך יח, א. והאריכות בפרש"י שם הוא (לא פירוש תיבת "תמים", כ"א) ביאור הוספת "והי' תמים" על "התהלך לפני" הנאמר לפניו — ראה במפרשי רש"י שם.
- (4) ראה ויקרא א, ג. ג, א. ט, ד, ג. כג, ה, טו, יח, כה, ועוד.
- (5) ברפוס ראשון ושני וברש"י כת"י חסר סיום זה. אבל כ"ה בשאר הדפוסים שראיתי. וראה רא"ם ובאר מים חיים (על פרש"י) כאן.

לפנ"ו "לא ימצא בך גו' מעונן גו' ושואל אוב וידעוני ודורש אל המתים" — דורש עתידות וכו' ואתה "תמים תהי' (לא עם הנ"ל, כ"א) עם ה' אלקיך" ¹².

(ד) מהו תוכן הענין שרש"י מוסיפו (עמו) ולחלקו? — ועוד: בכתוב הרי נאמר רק "עם ה' אלקיך" ¹³.

ג. והביאור בזה:

פ"י הפשוט של "תמים" בכל מקום הוא "שלם", ו"תמים ה'" — דגה וכן "והי' תמים" דאברהם פירושם — שלם בקיום רצון הקב"ה [עד"ו פירשו רוב המפרשים יי גם בכתוב דילן, ד"תמים תהי' עם ה"א" פירוש, להיות "שלם עם ה'].

אבל ע"ד הפשט — שיטת פירש"י — כאן א"א לפרש כן: תוכן הפרשה הוא שלא "לעשות כתועבות הגוים גו' מעביר בנו גו' קוסם קסמים גו' ודורש אל המתים" — איסורים מתי מספר ובדיוק, וכאמרו "עושה אלה ובגלל התועבות האלה" — זה שהאדם צ"ל שלם עם ה"א היינו קיום כל התרי"ג מצות.

ואין מתאים לומר: לא תעשה עשר עברות, כ"א תזהר מעשיית שס"ה מל"ת ותקיים רמ"ח מ"ע!

ולכן מפרש הרמב"ן כוונת הכתוב

(12) וראה דבק טוב ושפ"ח כאן.
(13) ואף שכו"ה לשון הספרי — הרי אין ענינו של פרש"י להעתיק לשונות מדר רז"ל, כ"א רק המוכרח בפשט"מ.
(14) ראה תרגום, רמב"ם ורמב"ן — הובאו לקמן בפנים, ראב"ע, חזקוני, ספורנו, אוה"ח כאן. וראה לקו"ת נצבים מה, ג. ועוד.

"תמים תהי'" ולפרש "התהלך עמו . . בתמימות", ואח"כ להעתיק "עם ה' אלקיך" ולפרש "ואז תהי' עמו ולחלקו" ¹⁰.

(ב) פשטות לשון רש"י "התהלך עמו בתמימות" משמע ד"עם ה' אלקיך" קאי אדלעיל, והוא חלק מהציווי "תמים תהי'", וכפשטות פ"י הכתוב, ולא ענין בפ"ע (שכר על קיום הציווי) ¹¹.

(ג) ע"ד הפשט מש"נ "עם ה' אלקיך" אינו מיותר, כי בא בהמשך להאמור

(10) בגו"א תירץ "שזה ה' מקרא חסר כאשר נשאר עם היא בפ"ע, אבל השתא פ"י תמים עם ה"א ואז תהי' עם ה"א" — אבל אי"מ, דעדיין ה' מספיק להעתיק עוה"פ "תמים תהי' עם ה"א" לפרש "ואז תהי' עמו ולחלקו", ולא לצרף אריכות הפ"י ד"תמים" — "התהלך עמו . . קבל בתמימות" להשכר "ואז תהי' עמו ולחלקו" שהם ב' ענינים נפרדים.

(11) בגו"א כתב: "כיון שלא הוי צריך למיכתב רק תמים תהי' הוי כאלו נכתב עם ה"א שתי פעמים תמים תהי' עם ה"א ואתה מקבל כל דבריו בתמימות ראוי ש' תהי' עמו לחלקו" — אבל (נוסף לזה ש"עם ה"א" אינו מיותר כדלקמן בקושיא הג', הרי) אם זוהי כוונת רש"י — הו"ל לפרש ד"תהי'" קאי בין אלפניו בין אלאחריו, ולא לסתום.

ובפרט דמפרש"י ב"מחר" (בשלח יז, ט) וב"משוקדים" (תרומה כה, לד) משמע דאין לפרש כן בפשט"מ. וראה יומא (נב, ב) ובפרש"י ותוס' ומפרשים שם. בתו"ש (שם ובכ"מ) ועוד, ואכ"מ. ומובן דלומר ד"תהי' עם ה"א" כאילו נכתב ב"פ — רחוק עוד יותר מפשט"מ.

במשכיל לרוד כ' דהך דהכא מאלקיך נפקא כלומר שאז ה'י' שייך לומר אלקיך שתהי' חלקו" — אבל (נוסף לזה שעדיין לא תתורצנה שאר הקושיות שבפנים, הנה) לא נרמז כלל בפרש"י.

הרמב"ן, כנ"ל "שאין כל דבריהם אמת".

ולכן צריך הכתוב להזהיר "תמים תהי' עם ה' אלקיך", כלומר: אף שעל ידם תדע העתידות, בכ"ז "לא תלמד לעשות גוי" כ"א "תמים תהי' עם ה' אלקיך" — "התהלך עמו בתמימות (ובמילא) ותצפה לו", ולא תשאל אצל מעונין וקוסם וכו'.

ה. אבל מקום לשאול: בזה ש"תצפה לו" לא יגיע ולא ישיג התועלת שע"י עשיית התועבות גוי' ודורש אל המתים — ידעת העתידות ובמילא — איך להתנהג וכו'.

לכן ממשיך רש"י "ולא תחקור אחרי העתידות": ההנהגה ד"התהלך עמו בתמימות" היא שיצפה להקב"ה ולא יחקור מה יקרהו בעתיד.

אבל עדין אינו מובן: מאחר שלא יחקור אחר העתידות הרי יהי' בדאגה תמידית — מה יולד יום (וכנראה במוחש) — (והי' גם — היפך הנהגה של תמימות)?

ולכן ממשיך רש"י "אלא כל מה שייבוא עליך קבל בתמימות": הליכה

— "יל שב' הדברים, נביא" ו"אור"ת" הם גבר ב' הדברים שבכתוב שישגם בגוים "מעוננים" ו"קוסמים", דקוסם הוא, האוחז את מקלו ואומר כו' ומקלו יגיד לו (פרש"י ית' י') — ודוגמת זה, להבדיל, "אורים ותומים" שמגלים להכהן דברי גבור אה; "מעונן" — אלו גותני עונות שאור רים עונה פלונית כו' אלו אוחזי העינים, שדברים אלו ע"י עצמם — ודוגמתו, להב' דיל — "נביא".

ובכ"ז לא נאמר בכתוב רק "נביא" — כי האורים ותומים כבר מפורש בקרא לפניו, והחידוש דכאן הוא "נביא". יקים לך.

"שתהי' תמים עם השם בכל אלה כו'", שלם באמונת ה' בענינים אלה, שלא תשמע אל מעוננים וקוסמים כו' "שאין כל דבריהם אמת ולא יודיעו בכל הצריך", כי "הכל בידי שמים כו' היכול בכל משנה מערכות הכוכבים והמזלות כרצונו כו'", ולכן "ממנו לבדו נדרוש העתידות מנביאיו כו'".

אבל בפשוטו של מקרא קשה לפרש כן, דכיון שאומר "תמים תהי' עם ה'" סתם, ובפרט לאחר ההדגשה פעמיים בכתוב שלפניו "עושה אלה גוי' האלה" — פירושו הוא להיות שלם בכל, "כל מום לא יהי' בו".

ד. ולתרץ זה מפרש רש"י דתמים כאן אין פירושו כבכל מקום, אלא — "התהלך עמו בתמימות", ע"ד מש"נ¹⁵ "ויעקב איש תם", שזהו היפך הענין דשלימות, וכפירש"י שם: תם, אינו בקי כו' אינו חריף כו'.

ועפ"ז מובן המשך הכתובים: הכתוב מתחיל ומזהיר "לא תלמד לעשות גוי' מעביר בנו גוי' קוסם . . . ודורש אל המתים (והטעם) כי תועבת ה' כל עשה אלה גוי' " (לא מפני שאין דבריהם אמיתיים), ועד"ו נאמר אח"כ "כי ה' גוים האלה גוי' אל מעוננים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה'"א נביא מקרבך גוי'" (לא מפני שהמעו"ננים וקוסמים אין דבריהם אמיתיים (וכפירש"י: "לא כן נתן לך — הקב"ה לשמוע אל מעוננים ואל קוסמים שהרי השרה שכינה על הנביאים ואורים ותומים"¹⁶ — אבל לא מטעם שכתב

(15) תולדות כה, כז.

(16) ומה שמוסיף רש"י "אורים ותו" מים" — אף שבכתוב נאמר רק "נביא"

ולחלקו, "חלקו" של הקב"ה, וכיון ש"חלק הוי' עמו" לכן יי' "ירכיבהו על במתי ארץ" — ארץ ישראל יי', ארצו של הקב"ה, כמש"נ לעיל יי' "ארץ אשר עיני ה' אלקיך בה וגו'", משל למלך יי' שהיו לו בנים ויש לו שדות, אשר לבן שהוא אוהב נותן שדה הכי טובה. — וכהתחלת פרשה זו "הארץ אשר ה"א נותן לך" וכן לפני ובתכיפות לפסוק זה "מוריש אותם (מארץ ישראל) מפניך" — וע"ד מש"נ מכבר יי' : עם זו קנית (חבבת משאר אומות) תביאמו ותטעמו בהר נחלתך.

ז. אבל ע"פ הנ"ל קשה : אחרי ה" כתוב "תמים תהי' עם ה"א" ממשך בפרשה : "כי הגוים האלה . . אל מעוֹנֵים ואל קוסמים ישמעו ואתה לא כן נתן לך ה"א. נביא מקרבך כמוני יקים גו' אליו תשמעון" —

בשלמא לפי הרמב"ן וכו' ד"תמים תהי'" פירושו להיות "שלם" עם הקב"ה ולא לשמוע אל "קוסם . . ה" מתים", מובן המשך הפרשה : הכתוב מבאר טעם הדבר שלא לדרוש אל מעוננים וכו', לפי ש"אתה לא כן נתן לך ה"א, נביא מקרבך גו'", דבנ"י ידרשו העתידות ע"י הנביא, כי רק ממנו ישמעו דברי אמת.

אבל לפירש"י, הרי זה בסתירה

בתמימות עם ה"א כוללת גם זה לקבל כל מה שיבוא עליו מאת הקב"ה — בין לטובה בין כו' יי' — (במנוחה ו)בתמימות, ובמילא לא ידאוג כלל.

ו. לכאן מקום לומר דבהמשך לזה כותב רש"י "ואז תהי' עמו ולחלקו", לא לפרש פשט"מ, כ"א להסביר לה' תלמיד איך אפשר שיהי' בתמימות : ידעך זו שוללת כל דאגה ולכן יהי' בתמימות אמתית — כי "תהי' עמו ולחלקו" טוב יהי' לו גם בגשמיות.

אבל אא"פ לומר כן בכונת רש"י, כי עפ"ז : (א) מנ"ל לרש"י דיהי' עמו ולחלקו, (ב) הו"ל לרש"י לומר "שהרי תהי' עמו ולחלקו" ולא "אז תהי' כו'". והביאור בזה :

פסוק זה בא בהמשך לתוכן כללות הפרשה, כנ"ל. מזה מובן, דכשם ש"בגלל התועבות האלה ה"א מוריש אותם (מן הארץ) מפניך", כן — במדה טובה עאכ"כ, שצ"ל שכר על ההנהגה ד"תמים תהי' עם ה"א" — ירושת הארץ.

ולכן ממשך יי' רש"י "אז תהי' עמו

(17) כמש"נ (ואתחנן ו, ה) : ואהבת את ה"א . . בכל מאודך ופרש"י : ד"א כו' בכל מדה ומדה שמועד לך, ובל' רז"ל (ברכות ט, ב) "לקבולינהו בשמחה".

(18) אבל לא שזה פי' "עם ה' אלקיך". וי"ל שלכן מעתיק רש"י בתחלת פירושו כל הכתוב — אף שלגוף פירושו גוגע רק חיבת "תמים גו'" — להדגיש ד"עם ה"א" מחובר ל"תמים תהי'" כפשוטו פירוש ה' כתוב, ולא כפי' המפרשים (דלעיל הערה 7). משא"כ אם הי' מעתיק רק "תמים תהי' וגו'" הרי אז הי' משמע כמפרשים הנ"ל דהתיבות "עם ה"א" שרק מרמזן

— תוכנו השכר (מדה כנגד מדה שלכן מרמזין).

(19) האזינו לב, ט"ב

(20) ואף שעדיין לא למד התלמיד כתר בים אלה — ה"ו סברה פשוטה — כבפנים.

(21) עקב יא, יב.

(22) ראה פרש"י דברים א, כז.

(23) בשלח טו, טז. ופרש"י.

ובלאה"כ מוכרח זה ע"פ פש"מ:
אם נאמר דפרשת "כי הגוים האלה"
היא המשך לפרשה הקודמת — למה
ל' להכפיל עוה"פ באותו ההמשך ד'
הגוים "קוסם קסמים ומעונן" ג'?

אבל כיון שעכ"פ מפורש שעי' נביא
מותר לשאול עתידות (וגם בכתובים
דין משמע — דעיקר האיסור הוא
מפני שבא ע"י קוסם וגו') בסתירה
לפרשה הקודמת — מתרץ זה רש"י
ע"י הדיוק (השינוי) לא תחקור דוקא
— השתדלות יתרה"י המורה על דאגה
יתרה, משא"כ שאלה בעלמא ואפילו
דרישה.

משא"כ להרמב"ן²¹, שאין פירושו
פש"מ דוקא, פי' "תמים" — שלם
(ולכן מוסיף "תמים כו' בכל אלה"
כנ"ל ס"ג), ולכן מפרש ד"כ הגוים
גו"י הוא טעם אלפניו, ש"קים בקרבך
נביא ויתן דבריו בפיו ואתה תשמע
ממנו מה יפעל א"ל ולא תצטרך אתה
בעתידות אל קוסם ומנחש כו' שאין
כל דבריהם אמת ולא יודיעו בכל ה'
צריך אבל בנבואה תודיע חפץ השם
ולא יפול דבר".

ט. מענינים ע"ד ההלכה שבפרש"י:

בציווי "תמים תהי' גו"י" — פלוגתא
דהרמב"ם והרמב"ן אם נמנה במנין
המצות: הרמב"ם לא הביאו בסהמ"צ
שלו, והרמב"ן בהשגותיו²² מנאו ("ש"

למש"נ קודם: "תמים תהי'" פירושו,
כנ"ל, דאף שהם אומרים דברי אמת,
בכ"ז "לא תלמד גו' ", כ"א "תמים
תהי' עם ה"א . . לא תחקור אחר ה'
עתידות כו'"; ותיכף לאח"ז "כי הגוים
האלה גו' אל מעוננים גו' ואתה גו'
נביא מקרבך גו' אליו תשמעו" —
שמותר לחקור אחר העתידות (ע"י
נביא)?

ח. והביאור בזה:

לפירש"י, מה שנאמר "כי הגוים
האלה גו' ואתה לא כן גו' נביא מ'
קרבך גו' אינו המשך (וטעם) לפרשה
שלפניו, אלא — התחלת ענין חדש,
שהקב"ה יקים נביא וגו'.

ומה שנאמר "כי הגוים האלה וגו'"
הוא לא נתינת טעם ("דהא") על ה'
נאמר לפניו, אלא פירושו "כאשר"²³.
ועד"ז מצינו התחלת כמה פרשיות
בתורה²⁴.

והנה כ"ז לפירש"י, שהוא ע"ד
הפשוט, ולכן אא"פ לפרש "תמים תהי'"
כבכ"מ — שלם, כנ"ל (ס"ג), אלא
מפרשו תמימות, ולפי"ז מש"נ "כי ה'
גוים האלה גו'" היא פרשה חדשה²⁵.

24) ראה לקמן ע' 78 ובהערות שם.
25) וכמו התחלת פרשה זו עצמה "כי
אתה בא אל הארץ גו'".

26) ולהעיר שלפי' זה (שכאן — התחלת
ענין החדש) מובן מה שמפסיקים כאן ב'
חלוקת קה"ת ("חמישי"); משא"כ לפי'
הרמב"ן ש"כי הגוים גו'" הוא נתינת טעם
על הנאמר לפניו צ"ע למה מפסיקים באמצע
ההמשך (ועד"ז צ"ע — לכ"ע — בהפסק
דרכי. ובכ"מ). וראה ס' מאו"א (להר"א
וירמשי), "סדר סיום הפרשיות" בס' דרכי
חיים ושלום (מנהגי הרה"ג וכו' ממוקאטש
— בעהמ"ס מנח"א).

27) ראה לעיל ראה יג. טו.
28) אבל מובן שבכל אופן, גם להרמב"ן
(ש"כי יקום הגוים גו' הוא טעם) י"ל שגם
לאחרי שבטלה נבואה אסור לחקור עתידות
— ראה שו"ע יו"ד רסקע"ט ובדרכי תשובה
ובנ"כ שם. — ולהעיר מאגה"ק סכ"ב.
29) בסהמ"צ במנין העשין הנוספים
מ"ע ח.

אבל הרמב"ן שמפרש "שנייחד לבבנו אליו לבדו ית' ושנאמין שהוא לבדו עושה כל כו' וממנו לבדו נדרוש ה' באות כו' כי הוא משנה מערכות ה' כוכבים והמזלות כרצונו כו'", אינו ציווי כולל: "ע"ה שכללות הענין דאמרו נה הוא בכל התומ"צ, הרי הציווי כאן ד"תמים תהי' גו'" שייך רק לפרטים מסויימים באמונתו ית' (לא לכל ה' תומ"צ), אשר ביכלתו לשנות מערכות הכוכבים כו' שלכן אין לחקור אצלם דברי עתידות.

אולם לפרש"י, פש"מ, ד"תמים" הוא (לא לשון "שלם", אלא) מלשון תמימות — הרי פשוט שזוהי מצוה פרטית ("התהלך עמו בתמימות") — ונמנית במנין מ"ע.

נוסף על המל"ת שלפני זה "לא ימצא בך גו' קוסם גו'" (כל מיני חוקרי עתידות).

ואז תהי' עמו ולחלקו.

ואולי י"ל דע"י קיום לא ימצא בך גו' תועבת הוי' — תהי' עמו, וכשהוא גם מצפה לו כו' וכל מה שיבוא מקבל בתמימות יהי' גם לחלקו.

(משיחת ש"פ שופטים תשכ"ז)

נצטוונו להיות לבבנו תמים עמו ית' וכו') — ומסיים "ואולי חשב הרב שהיא צוואה כוללת המצות וללכת בדרכי התורה כו' ולכן לא הביא בחשבונר". וי"ל דאולי בפלוגתא זו לפי שיטתם בפי' הכתוב "תמים תהי' גו'".

כתב הרמב"ם³⁰ בטעם כל איסורים אלו: "ודברים אלו כולן דברי שקר וזכב הן. . ואין ראוי לישראל שהם חכמים מחוכמים להמשך בהבלים אלו. . בעלי החכמה ותמימי הדעת ידעו בראיות ברורות שכל אלה הדברים כו' תהו והבל שנמשכו בהן חסרי הדעת ונטשו כל דרכי האמת בגלגל. ומפני זה אמרה תורה כשהזהירה על כל אלו תמים תהי' עם הוי' אלקיך.

היינו, שהרמב"ם מפרש דתמים תהי' גו' ענינו תמימות ושלמות הדעת. ובמילא מובן שהוא ציווי כולל יי, ש' הרי תוכנו — להיות תמים (ושלם) בדעת עם ה"א — שזוהו כולל קיום כל ציוויי הקב"ה. ולכן עם היות שקבעוהו לציווי זה בפרשה זו דוקא "כשהזהירה על כל אלו ההבלים", בכ"ז תוכנו שייך לקיום כל המצות, והרי ציווי כולל יי.

30) הל' ע"ז ספי"א. וראה פיה"מ ע"ז פ"ד מ"ו.

31) במביא (ספה"צ שם) תי' ד"מא" חר שמנה כאריא מהם לאו בפ"ע א"צ להביא אזהרה אחרת על אלו הדברים כו' — אבל ראה בבאיור הרי"ם פערלא (לס' המ"צ רס"ג) מל"ת יח — שהשיג עליו. ולכאורה רק ע"פ משיכ' הרמב"ן (דהרמ"ב כ"ט) דהוי מצוה כוללת) יובנו דברי הרמב"ם (הל' ע"ז שם) "ונטשו כל דרכי האמת בגלגל" [וסיומו (שההיפך מן הקצה אל הקצה הוא) תמים תהי']. וזהו סי' הרג"ל בתמיט, שאף מום אחד אין בו.

32) ואף אם נאמר שהאיסור לשאול

למענון כו' — גם לדעת הרמב"ם — הוא רק מפני הציווי דתמים תהי' [פסחים ק"ב ב. שו"ע יו"ד סקע"ט ס"א וזכר"מ. וראה ש"ך שם סק"א. וראה השקו"ט בזה (בדעת הרמב"ם) — תרומת הדשן (פסקים וכתבים) סי' צו. שו"ת מהרש"ל סי' ג. יש"ש חולין פ"ח סי"ב וראה מניח מצוה תקי. ועוד. ועיין לשון הרמב"ם הל' ע"ז שם ה"ד. ז. ט. יד. סה"צ מל"ת לא. לב. ואכ"מ] — בכ"ז אינו ציווי על "מעשה מיוחד", כ"א ציווי כולל שממנו מסתעף גם זה שאסור לשאול כו'.

שופטים * ב

תרת אלא בנביא. מ"ט, השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה כי אם במקום וגו', ואליהו מקריב בשעת איסור הבמות, א"ר שמלאי דבורא (דבירא) • א"ל ובדברך עשיתי • בדיבורך עשיתי, ומבאר דהירושלמי ס"ל "דזהו דין דעפ"י נביא יכולין להקריב בבמה בשעת מקדש, ואין עליו שם שחוט חוץ כלל והוה קרבן", משא"כ הבבלי הנ"ל לא ס"ל כן; עפ"ו לדעת הירושלמי הרי זה דין בדיני במה: שעפ"י הנביא נפקע ה' איסור של הקרבה בבמות, בשעת מקדש, והרי הן מותרות כמו שהיו מותרות טרם ביאתן של בני לירושלם; ומוכן שחידוש דין זה דורש לימוד מיוחד, כי אין לילף זה מ"אליו תשמעון", שאין ענינו הפקעת עצם האיסור עפ"י הנביא, כ"א החיוב לשמוע אליו ולעבור על האיסור. משא"כ

מכיון שכתוב "השמר לך פן תעלה וגו'", א"כ איך "אליהו מקריב בשעת איסור הבמות". ומתוך: "ובדברך עשיתי בדיבורך עשיתי" שה' ע"פ הדבור (ראה פ"י מהרז"ו בויק"ר שם). אבל מהלשון "מאי טעמא", משמע שכתוב זה הוא טעם עמ"ש לפנינו "אין הבמה ניתנת אלא בנביא".

(6) "כך שמו" (קה"ע שם). ולפי"ו אמר לי "הכונה: אמר אליהו להקביה; אבל לפי הפי' "מפי הדיבור נאמר לו לעשות" (פני משה שם). ולפי"ו אמר לי "הכונה: הקביה לאליהו [לפי' זה מוכרחת הגי' "דבורא" (בוא"ו)].

(7) מלכים א יח. לו.

(8) ומפרש הנפק"מ: "דיכול להקריב אח"כ בביתמ"ק כמבואר וזחים דף קכ". וראה לקמן סעיף ד עוד נפק"מ.

(9) וזחים קיב, ב.

א. עה"פ: "נביא מקרבך מאחריך כמוני יקים לך ה' אלקיך, אליו תשמעון", אמרז"ל: "אליו תשמעון — אפילו אומר לך עבוד על אחת מכל מצות שבתורה, כגון אליהו בהר ה' כרמל, הכל לפי שעה, שמע לו".

והנה עה"פ: "השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה" דרשו בספרי "אבל אתה מעלה בכל מקום שיאמר לך הנביא כדרך שהעלה אליהו בהר הכרמל".

ולכאורה אינו מובן: מכיון שישנו ציווי כללי ד"אליו תשמעון", המחייב לשמוע אל הנביא אם הוא אומר "עבור על אחת מכל מצות שבתורה", הרי מובן שבכלל זה הוא גם החיוב לשמוע אליו כשהוא אומר להקריב בבמה בשעת איסור במות — וא"כ למה לן לימוד מיוחד (מדיוקא דקרא "בכל מקום אשר תראה") ש"אתה מעלה בכל מקום שיאמר לך הנביא"?

והנה הגאון הרגצובי מביא מה שאמרו בירושלמי: "אין הבמה ניתנת

(*) וסיוס מס' זבחים.

(1) פרשתנו יח, טו.

(2) יבמות צ, ב. ספרי עה"פ.

(3) ראה יב, יג. וראה פרש"י שם.

(4) צפנת פענח הל' מתנות עניים פ"ב הי"ח ע' 124 (הובא בצפנ"ע עה"ת עה"פ). וראה שם בהשפלות ע' 7. הל' יסוה"ת פ"ט ה"א (ג, ב). מהוה"ת דף פ' ע"ב.

(5) מגילה פ"א ה"א. וכ"ה בויק"ר פכ"ב, ט. וראה ירושלמי תענית פ"ב ה"ח. בצפנ"ע נראה שמפרש בפשטות שכן דעת הירושלמי אבל בדוחק יש לפרש שאין כוונת הירושלמי לדרוש כן הכתוב, כ"א כעין שקלא וטריא: